

DOI No: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh.54870>

Makale türü: Araştırma makalesi		Article type: Research article
Geliş tarihi	05.12.2021	Submitted date
Kabul tarihi	24.12.2021	Accepted date
Elektronik yayın tarihi	28.02.2022	Online publishing date

Atıf Bilgisi / Reference Information

Sabancı Baransel, E. (2022). Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitimi Konu Alan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Journal of History School*, 56, 732-747.

CİNSEL GELİŞİM VE CİNSEL EĞİTİMİ KONU ALAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ**Esra SABANCI BARANSEL¹****Öz**

Araştırmada cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan çalışmaların lisansüstü tezlerde ne şekilde ele alındığını başka bir ifade ile konu eğilimlerinin neler olduğunu belirlemek amaçlanmıştır. Ayrıca araştırmada cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerdeki eğilimler tematik olarak incelenmiştir. Araştırmada betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaları YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde erişim izni olan cinsel gelişim ve cinsel eğitim içerikli 15.08.2021 tarihine kadar yayınlanan 32 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında belirlenen 32 lisansüstü tez araştırmacılar tarafından hazırlanan "Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitimi Konu Alan Çalışmaları Analiz Formu" aracılığı ile değerlendirilmiş ve betimsel analiz ve içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmada cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun yüksek lisans tezi, yöntem bakımından nicel, model/desen bakımından tarama modelinde olduğu, yayınlanma sıklığının 2015 yılından sonra arttığı, çalışmaların daha çok Eğitim ve Sosyal Bilimler Enstitüleri bünyesinde yayınlandığı belirlenmiştir. Araştırmada cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerde eğilimin cinsel gelişime yönelik olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cinsellik, Cinsel Gelişim, Cinsel Eğitim.

¹ Dr., İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, esraa.sabancii@gmail.com, Orcid: 0000-0001-6348-2084

Examination of Graduate Thesis on Sexual Development and Sexual Education

Abstract

The research, it is aimed to determine how the studies on sexual development and sexual education are handled in postgraduate theses, in other words, what the subject tendencies are. In addition, the trends in postgraduate theses on sexual development and sexual education were examined thematically in the research. Descriptive content analysis method was used in the research. The studies included in the research consist of 32 postgraduate theses published until 15.08.2021, with the content of sexual development and sexual education, which are allowed to be accessed in YÖK National Thesis Center. 32 postgraduate theses determined within the scope of the research were evaluated through the "Sexual Development and Sex Education Subject Field Studies Analysis Form" prepared by the researchers and analyzed by descriptive analysis and content analysis method. In the research, it has been determined that the majority of the postgraduate theses on sexual development and sexual education are master thesis, quantitative in terms of method, scanning model in terms of model/pattern, the frequency of publication has increased after 2015, and the studies are mostly published within the Institute of Education and Social Sciences. In the research, it was determined that the tendency in the postgraduate theses on sexual development and sexual education was towards sexual development.

Keywords: Sexuality, Sexual Development, Sexual Education.

GİRİŞ

Geçmişten günümüze cinsellik en çok merak edilip konuşulan konu olmasına rağmen en çok yasaklanıp konuşulmayan konu olması nedeniyle cinsel konuları ifade etmek hiç kolay olmamıştır. İçinde bulunduğumuz yüzyılın geçmiş dönemlerden farkı; çok fazla uyarının olduğu hızla değişen dünyanın, cinsel eğitime daha fazla önem vermek zorunda olmasıdır. 21. yy da halen tabu olarak gösterilen cinselliğin çocuğun gelişimindeki önemi gözden kaçırılmamalıdır (Tuzcuoğlu ve Tuzcuoğlu, 2004). Bu konuda Dünya Sağlık Örgütü cinsel sağlığı; “Cinsel yaşamın bedensel, ruhsal, sosyal ve zihinsel boyutlarda bir bütün olarak ele alınmasıyla kişilik, iletişim ve sevginin olumlu yönde zenginleştirilmesi ve güçlendirilmesi olarak” tanımlaması da çocuğun gelişim alanlarına bütüncül bir yaklaşımla bakmayı gerektiğini göstermektedir (akt. Bozdemir ve Özcan, 2011).

Cinsel gelişimin doğası gereği yaşamın tamamını kapsamına rağmen çeşitli sebeplerle informal şekilde sokakta öğrenilir hale gelmiştir. Cinsel yolla bulaşan hastalıkların önemli derecede artması ile beraber formal ortamlarda özellikle okullarda bu eğitimlerin verilmesine ilişkin düşünceler ortaya çıkmıştır. Cinsel eğitim; bireyin duygusal, fiziksel ve cinsel gelişimini anlaması, olumlu bir

kişilik kavramı geliştirmesi, diğer bireylere saygılı bir bakış açısı ile bakabilmesi olumlu davranış şekli ve değer yargıları geliştirme eğitimidir (Bayhan ve Artan, 2004). Cinsel yönden sağlıklı olan kişiler sevmeye, sevgisini gösterme ve sevgi gösterilerini anlayabilmelerinin yanında saygı, güven, hoşgörü duygularına sahip olup, davranışlarına yansıtılabilmektedirler (Taşçı, 2010). Sağlıklı bireyler yetiştirme amacı olan eğitim sistemlerinde, cinsel eğitimlerinin olması gerekliliği cinsel yönden sağlıklı bireylerin özelliklerinden anlaşılmaktadır. Bu çerçevede sağlıklı bireylerin yetişmesi için cinsel eğitim ve gelişim konuları önemli olduğu ön plana çıkmaktadır. Cinsel eğitim çocukların sadece çocukluk döneminde değil yetişkinlikte de kendilerini tanımaları, kabul etmeleri, özgüven geliştirmeleri, korku, suçluluk duymamaları, cinselliği kötü bir şey olarak algılamamaları kısaca yaşamlarını mutlu bireyler olarak devam ettirmeleri için önemli bilgi ve becerileri içerir (Artan, 2021).

Yapılan çalışmalara bakıldığında alan yazında yıllara göre istenilen seviyede olmasa da artan sayıda cinsel eğitim ve cinsel gelişim konularının ele alındığı tezler görülmüştür. Ancak cinsel eğitim ve gelişim ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin konu alanı ve yöntem süreçleri açısından bir durum değerlendirmesi yapılmamış, bu konuda gelecekte yapılacak akademik çalışmalara rehberlik edecek bir çalışma gerçekleştirilememiştir. Bu bağlamda cinsel eğitim ve gelişim konularının incelenmesi zorunluluğu doğurmuştur.

Bu çalışmada cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan çalışmaların lisansüstü tezlerde ne şekilde ele alındığı başka bir ifade ile konu eğilimlerinin neler olduğunu belirlemek, konu alanı, yayın türü, yayın yılı, danışman unvanı, yayınlanan üniversite ve akademik birim, yöntem ve araştırma deseni, örneklem türü ve veri kaynağına göre dağılımının nasıl olduğunu belirlemek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada betimsel içerik analizi yöntem olarak kullanılmıştır. Betimsel içerik analizleri özgül bir konu, tema, olgu ya da kavram üzerinde yapılan çalışmaların çeşitli açılardan eğilimlerinin saptanması ve araştırma kapsamlarının çoğunlukla tanımlayıcı bir perspektifle raporlanmasıyla gerçekleştirilir (Jayarajah, Saat ve Rauf, 2014; Selçuk vd., 2014).

Araştırmaya Dâhil Edilen Çalışmalar

Araştırmacılar tarafından “ cinsel gelişim”, “cinsel eğitim”, “cinsiyet eğitimi”, “sexual development”, “sexual education” anahtar sözcükleri kullanılarak YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında tarama yapılmıştır. Yapılan

Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitimi Konu Alan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

taramalar sonucunda 44 teze ulaşılmıştır. Araştırmacılar tarafından aşağıda belirtilen dâhil etme kriterleri çerçevesinde çalışmalar değerlendirilmiştir. Dahil etme kriterleri aşağıdaki gibidir;

- Çalışmaların Türkiye örnekleminde yapılmış olması,
- Tezlerin tam metnine ulaşılabilir olması,
- Tezlerin doğrudan cinsiyet eğitimiyle ilgili olması.

Dahi etme kriterleri çerçevesinde yapılan değerlendirme sonucunda 32 lisansüstü tez çalışmaya dâhil edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Yapılan araştırmada incelenen tezleri analiz edebilmek için araştırmacılar tarafından literatür taraması ve uzman görüşü alınarak “Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitimi Konu Alan Çalışmaları Analiz Formu” hazırlanmıştır. Bu formda “konu alanı”, “tezlerin türü”, “yayın yılları”, “danışman unvanı”, “üniversite adı”, “akademik birim adı”, “araştırma yöntemi”, “araştırma deseni”, “örneklem türü”, “veri kaynakları” na ait maddeler bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması

Yapılan araştırmada cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin kapsamlı ve bütüncül bir biçimde çözümlenmesi için araştırmacılar tarafından hazırlanan “Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitimi Konu Alan Çalışmaları Analiz Formu” ile 32 lisansüstü tez formunda bulunan maddeler doğrultusunda Microsoft Excel programına aktarılmıştır. Sonrasında Microsoft Excel programına aktarılan veriler Microsoft Excel programının filtreleme özelliği ile gruplandırılarak şekil, grafik ve tablolarla rapor haline getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri içerik analiz yolu ile çözümlenmiştir. Araştırmada analize dâhil edilen çalışmalar betimsel analiz yolu ile raporlaştırılmıştır. Araştırmada güvenilirliğinin sağlanması adına incelenen lisansüstü tezler araştırmacılar tarafından sınıflandırılmıştır. Sınıflama, araştırmacılar tarafından dört aşamada tamamlanmıştır. Bu aşamalar şu şekildedir:

- Araştırmacılar inceledikleri çalışmalarını formda bulunan maddeler çerçevesine Microsoft Excel programında hazırlanan dosyaya işlemiştir.
- Dosyaya işlenen çalışmalardaki bilgilerin gerçekliği başka bir araştırmacı tarafından tekrar ele alınarak kontrol edilmiştir.

• Taramalar ikili gruplar halinde tekrar kontrol edilmiştir. Belirlenen görüş farklılıkları araştırmacılarca görüş birliği sağlanarak giderilmiştir.

• Veriler araştırmacılarca tekrar kontrol edilerek saptanan eksiklikler giderilmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Araştırmanın cinsel gelişim ve eğitimi konu alan çalışmaların lisansüstü tezlerdeki ne şekilde ele alındığı başka bir ifade ile konu eğilimlerinin neler olduğunu belirlenmesi amacı doğrultusunda ulaşılan bulgular aşağıda tablo, şekil ve grafiklerle gösterilmiştir.

Tablo 1
Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitimi Konu Alan Tezlerdeki Eğilimler

No	Konular	f	%
1	Cinsel gelişim	10	31,25
2	Cinsel eğitime yönelik tutum	9	28,12
3	Cinsellik/cinsel eğitim hakkında bilgi	7	21,87
4	Cinsel eğitimle ilgili ebeveyn görüşleri/inanışları/uygulamaları	6	18,75
5	Cinsel eğitim programının etkiliği	4	12,50
6	Cinsel eğitim konulu eğitim gereksinimi	3	
7	Cinsellik	3	9,37
8	Cinsel gelişim bozukluğu	3	
9	Cinsel eğitimle ilgili öğretmen görüşleri	2	6,25
10	Cinsel eğitime ilişkin beklenti	2	
11	Gebelere yönelik cinsel eğitim	1	
12	Cinsel yaşam	1	
13	Cinsel danışmanlık	1	
14	Cinselliğe yönelik tutum	1	
15	Cinselliğe yönelik merak	1	
16	Şiddet eğilimi	1	
17	Sosyal uyum	1	3,12
18	Cinsel istismar	1	
19	Etik	1	
20	Cinsel eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar	1	
21	Yetişkin ve akran liderli cinsel eğitim	1	
22	Cinsel eğitimle ilgili ergen görüşleri	1	

*: Yüzde hesaplamaları toplam çalışma sayısına (32) göre hesaplanmıştır.

Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitimi Konu Alan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin konu alanına göre dağılımını veren Tablo 1 incelendiğinde, araştırma kapsamında incelenen çalışmaların %31.25'inde (n=10) cinsel gelişim, %28.12'sinde (n=9) cinsel eğitime yönelik tutum, %21.87'sinde (n=7) cinsellik/cinsel eğitim hakkında bilgi, %18.75'inde (n=6) cinsel eğitimle ilgili ebeveyn görüşleri/ inanışları/ uygulamaları, %12.50'sinde (n=4) cinsel eğitim programının etkililiği, %9.37'sinde (n=3) cinsel eğitim konulu eğitim gereksinimi, cinsellik, cinsel gelişim bozuklukları, %6.25'inde (n=2) cinsel eğitimle ilgili beklenti ve öğretmen görüşlerini konu aldığı görülmektedir. Bu bulgulara göre yayınlarda eğilimin cinsel gelişime yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2

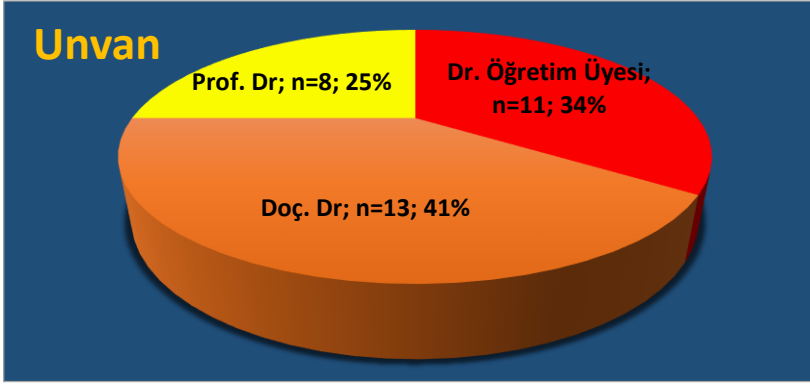
Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitimi Konu Alan Tezlerin Akademik Birimlere ve Yayın Türüne Göre Dağılımı

No	Akademik Birim	Yüksek Lisans		Doktora		Tıpta Uzmanlık		Toplam	
1	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	13	40,62	-	4	-	-	13	40,62
2	Sosyal Bilimler Enstitüsü	6	18,75	-	4	-	-	6	18,75
3	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	5	15,62	4	12,50	-	-	9	28,12
4	Tıp Fakültesi	-	-	-	-	4	12,50	4	12,50
Toplam		24	68,57	4	12,50	4	12,50	32	100

*: Yüzde hesaplamaları toplam çalışma sayısına (32) göre hesaplanmıştır.

Cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin yayınlanma türüne göre dağılımını veren Tablo 2 incelendiğinde, araştırma kapsamında incelenen çalışmaların %68,57'sinin yüksek lisans (n=24), %12,50'sinin doktora (n=4) ve %12,50'sinin tıpta uzmanlık tezi (n=4) olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan çalışmaların çoğunluğunun yüksek lisans tezi olduğu anlaşılmaktadır.

Cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin yayınlandığı akademik birim incelendiğinde, araştırma kapsamında incelenen çalışmaların %40,62'sinin (n=13) Eğitim Bilimleri Enstitüsü, %18,75'inin (n=6) Sosyal Bilimler Enstitüsü, %28,12'sinin (n=9) Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve %12,50'sinin (n=4) ise Tıp Fakültesi bünyesinde yayınlandığı görülmektedir. Bu bulgulara göre yayınlanan cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin yarısından fazlasının Eğitim ve Sosyal Bilimler Enstitüleri bünyesinde yayınlandığı anlaşılmaktadır.

Şekil 1: Danışman Unvanlarına Göre Dağılım

Cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlere danışmanlık veren öğretim üyelerinin dağılımını veren Şekil 1 incelendiğinde, araştırma kapsamında incelenen çalışmaların %34'üne Doktor Öğretim Üyesi (n=11), %41'ine Doç. Dr. (n=13) ve %25'ine Prof. Dr. (n=8) unvanına sahip öğretim üyelerinin danışmanlık yaptığı görülmektedir. Bu bulgulara göre cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlere çeşitli unvanlardaki öğretim üyelerinin birbirine yakın sayıda çalışmaya danışmanlık yaptığı anlaşılmaktadır.

Şekil 2: Yayın Yıllarına Göre Dağılım

Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitimi Konu Alan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin yayın yıllarına göre dağılımını veren Şekil 2 incelendiğinde, araştırma kapsamında incelenen çalışmaların %9'unun 2000 ve öncesinde (n=3), %3'ünün 2001-2004 (n=1), %13'ünün 2005-2009 (n=4), %19'unun 2010-2014 (n=6), %31'inin 2015-2019 (n=10), %25'inin ise 2020-2021 yıllarında (n=8) yayınlandığı görülmektedir. Bu bulgulara göre cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin yarısından fazlasının (%56; n=18) 2015 yılından sonra yayınlandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 3
Yayınlanan Üniversitelere Göre Dağılım

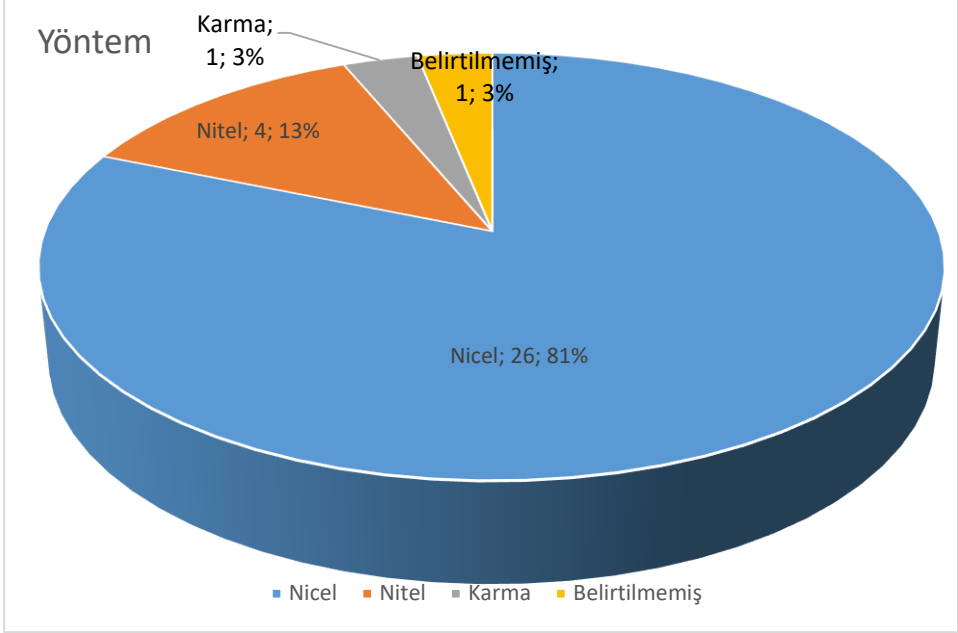
No	Üniversite Adı	n	%
1	Marmara Üniversitesi	4	12,50
2	Hacettepe Üniversitesi	2	
3	Gazi Üniversitesi	2	
4	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2	6,25
5	Çukurova Üniversitesi	2	
6	Dokuz Eylül Üniversitesi	2	
7	Anadolu Üniversitesi	1	
8	Cumhuriyet Üniversitesi	1	
9	Ankara Üniversitesi	1	
10	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1	
11	Ege Üniversitesi	1	
12	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	1	3,12
13	Mersin Üniversitesi	1	
14	Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	
15	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	
16	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1	
17	Seçuk Üniversitesi	1	
18	Trakya Üniversitesi	1	
19	Vakıf Üniversiteleri	6	18,75
TOPLAM		32	100

*: Yüzde hesaplamaları toplam çalışma sayısına (32) göre hesaplanmıştır.

Cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin yayınlandıkları üniversitelere göre dağılımını veren Tablo 3 incelendiğinde, araştırma kapsamında incelenen çalışmaların %81,25'inin devlet üniversitelerinde (n=26), %18,75'inin ise vakıf üniversitelerinde (n=6) yayınlandığı görülmektedir. Cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan çalışmaların en fazla Marmara Üniversitesinde yayınlandığı görülmektedir. Bu

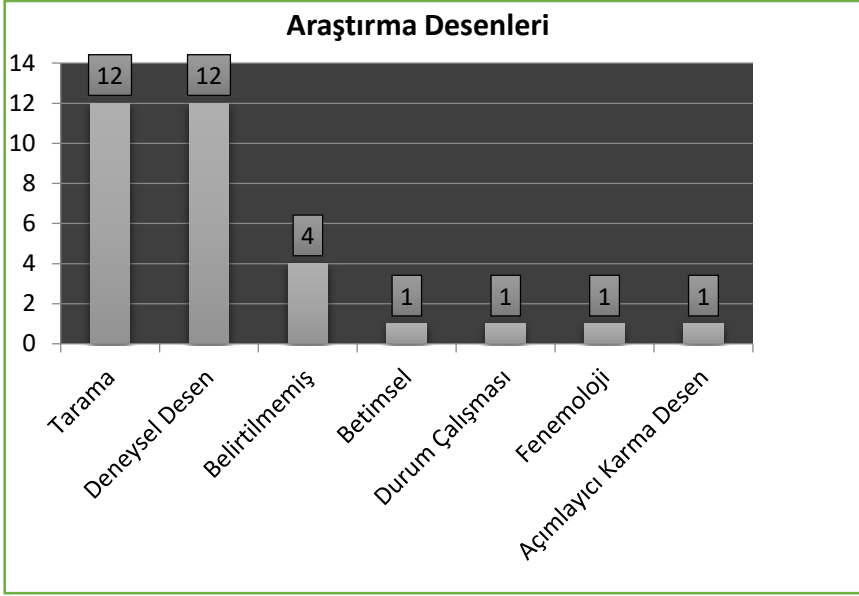

bulgulara göre cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun devlet üniversitelerinde yayınlandığı anlaşılmaktadır.

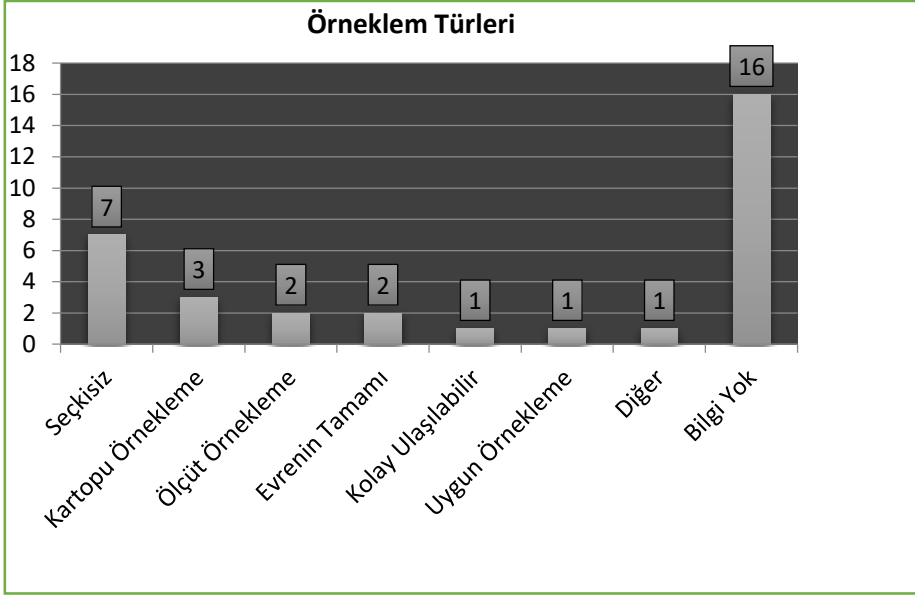
Şekil 3: Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılım

Cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımını veren Şekil 3 incelendiğinde, araştırma kapsamında incelenen çalışmaların %81'in de (n=26) nicel, %13'ün de (n=4) nitel, %3'ünde (n=1) de karma yöntem tercih edilirken, %3'ünde (n=1) ise araştırma yönteminin belirtilmediği görülmektedir. Belirlenen bulgulara göre nicel araştırma yaklaşımlarının tercih edildiği çalışmaların diğer yöntemlerin kullanıldığı çalışmalardan fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 4: Araştırma Desenlerine Göre Dağılım

Cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımını veren Şekil 4 incelendiğinde, araştırma kapsamında incelenen çalışmaların %37.50'sinin (n=12) tarama, %37.50'sinin (n=12) deneysel desen, %12.50'sinin (n=1) betimsel, %12.50'sinin (n=1) durum çalışması, %12.50'sinin (n=1) fenemoloji, %12.50'sinin (n=1) açıklayıcı karma desen, %4.83'ünün (n=4) ise araştırma deseninin belirtilmemiş olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgulara göre tarama modelinin diğer modellere göre daha fazla kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Şekil 5: Örneklem Türlerine Göre Dağılım

Cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin örneklem türlerine göre dağılımını veren Şekil 5 incelendiğinde, araştırma kapsamında incelenen çalışmaların %21,87'sinde (n=7) örneklem türü olarak basit seçkisiz örnekleme, %9.37'sinde (n=3) kartopu örnekleme, %6.25'sinde (n=2) ölçüt örnekleme, %6.25'inde (n=2) evrenin tamamına, %3.12'sinde (n=1) kolay ulaşılabilir, %3.12'sinde (n=1) uygun örnekleme yöntemi kullanılırken, %3.12'sinde (n=1) sayılan örneklem türlerinden farklı bir örneklemin tercih edildiği görülmektedir. Bunun yanında cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin yarısında (n=16) örneklem türünün belirtilmediği görülmektedir. Bu bulgulara göre örneklem türünün belirtilmediği yayın sayısının fazla olduğu da anlaşılmaktadır.

Tablo 4

Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitimi Konu Alan Tezlerdeki Eğilimler

No	Konular	f	%
1	Öğrenciler	13	40,62
2	Ebeveynler	12	37,50
3	Öğretmenler	8	25,00
4	Sağlık Çalışanları	1	3,12
5	Diğer	3	9,37

*: Yüzde hesaplamaları toplam çalışma sayısına (32) göre hesaplanmıştır.

Cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin veri kaynaklarına göre dağılımını veren Tablo 4 incelendiğinde, araştırma kapsamında incelenen çalışmaların %40,62'sinde veri kaynağı olarak öğrenciler (n=13), %37,50'sinde ebeveynler (n=12), %25'inde öğretmenler (n=8), %3,12'sinde ise sağlık çalışanları (n=1) olduğu görülmektedir. Ayrıca tezlerin %9,37'sinde (n=3) veri kaynağının belirtilmediği görülmektedir. Tablo 4'teki verilere göre veri kaynağı olarak öğrenci ve ebeveynlerin tercih edildiği çalışmaların çoğunlukta olduğu anlaşılmaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun yüksek lisans tezi olduğu ve incelenen tezlerin 18 farklı devlet ve 5 farklı vakıf üniversitesi bünyesindeki akademik birimlerde yayımlandığı belirlenmiştir. Araştırmada cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin en fazla Marmara Üniversitesi bünyesindeki programlarda yayımlandığı saptanmıştır. Ayrıca araştırmada vakıf üniversitelerinde cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü çalışmaların sayısının çok az olduğu saptanmıştır. Bu durum devlet üniversitelerindeki üniversite, enstitü, program, öğrenci ve öğretim üyesi sayısı açısından vakıf üniversitelerinden pozitif manada ayrışmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmada yayınlanan cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan çalışmaların dört farklı akademik birim bünyesindeki bilim dallarında yayımlandığı saptanmıştır. Yayınlanan tezlerin sayısının yayımlandığı akademik birim açısından sıralaması Eğitim Bilimleri, Sosyal Bilimler, Sağlık Bilimleri Enstitüleri ve Tıp Fakültesi biçimindedir. Bu sonuca göre yayınlanan çalışmaların yarısından fazlasının Eğitim ve Sosyal Bilimler Enstitüleri bünyesindeki programlarda yayımlandığı tespit edilmiştir.

Araştırmada cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerde daha çok Dr. Öğretim Üyesi unvanına sahip öğretim üyelerinin danışmanlık yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun alanyazın incelendiğinde genel itibarı ile Doktor Öğretim Üyelerinin danışmanlık hizmetlerinde daha fazla görev aldığı çalışmalarla (Göçer, Ürünibrahimoğlu ve Karaca, 2019; Göçer, Köseoğlu, Ürünibrahimoğlu ve Bayat, 2020; Göçer, Bayat, Köseoğlu ve Özer, 2020) benzerlik göstermektedir. Ayrıca çalışmada erişilen bu sonucun yükseköğretim kurumlarında görev yapan Doktor Öğretim Üyesi unvanına sahip öğretim üyelerinin sayısının fazla olmasının cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezler için verilen danışmanlık hizmetlerine yansıtıldığı söylenebilir.

Araştırmada cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan ilk lisansüstü tezden 15 Kasım 2021 tarihine kadar yayınlanan tezler, yayın yılları bakımından analizi yapıldığında, 2015 yılı sonrasında cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan çalışmalarda artışın olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç akademik çevrelerde son yıllarda cinsel gelişim ve cinsel eğitim ile ilgili farkındalığın arttığı şeklinde değerlendirilebilir.

Cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan çalışmalarda yöntem olarak daha çok nicel araştırma yöntemlerinin diğer yöntemlere göre daha fazla tercih edildiği saptanmıştır. Ayrıca karma yöntem çalışmalarında kullanılan nicel süreçte dâhil edildiğinde cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan lisansüstü tezlerin tamamına yakınında nicel araştırma yöntemlerinden yararlandığı söylenebilir. Araştırmada özellikle nitel araştırma yöntemlerinin çok az yer alması, nitel çalışmaların derinlemesine bir araştırma yapmayı gerektirmesi ile veri toplamasının ve analizinin daha fazla çaba gerektirmesinden (Akaydın ve Çeçen, 2015) kaynaklı olduğu söylenebilir.

Yapılan araştırmada cinsel gelişim ve eğitimi konu alan çalışmalarda araştırma deseni olarak tarama modeli ve deneysel desenin diğer modellere göre, örneklem türü açısından basit seçkisiz örnekleme türünün diğer örneklem türlerine göre daha çok kullanıldığı saptanmıştır. Ayrıca cinsel gelişim ve eğitimi konu alan çalışmaların yarısında örneklem türünün belirtilmediği saptanmıştır. Bilimsel araştırmalarda araştırmacılar tarafından kullanılan örneklem türünün tam ve eksiksiz olarak araştırmalarda bulunması, araştırmacının nasıl yapıldığına açıklık ve ilerideki çalışmalara rehberlik etmesi açısından önemlidir (Yılmaz ve Altınkurt, 2012). Bu bağlamda cinsel gelişim ve eğitimi konu alan çalışmalarda bu durumun %50 oranında göz ardı edildiği söylenebilir. Örneklem türünün araştırmalarda belirtilmesi konusunda belirlenen durumun araştırmacıların bilimsel araştırma yöntemleri hakkındaki bilgilerinin sınırlı olmasından kaynaklanabilir (Göktaş vd., 2012).

Yapılan araştırmada cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan çalışmalarda cinsel gelişim, cinsel eğitime yönelik tutum, cinsellik/cinsel eğitim hakkında bilgi, cinsel eğitimle ilgili ebeveyn görüşleri/inanışları/uygulamaları, cinsel eğitim programının etkililiği, cinsel eğitim konulu eğitim gereksinimi, cinsellik, cinsel gelişim bozuklukları, cinsel eğitimle ilgili beklenti ve öğretmen görüşlerinin ele alındığı belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre çalışmalarda eğilimin cinsel gelişime yönelik olduğu ortaya çıkmaktadır.

Cinsel gelişim ve cinsel eğitimi konu alan çalışmalarda veri kaynağı olarak ebeveynlerin tercih edildiği çalışmalar yer almaktadır. Ebeveynler, çocuklarının cinselliğe karşı sağlıklı tutum ve davranış geliştirmelerinde önemli rol

oynamaktadırlar. Cinsellik hakkında konuşmak her ne kadar ebeveynleri rahatsız etse de cinsel gelişim hakkında verilen temel bilgilerin gelişimin her alanında önemli etkileri olur. Sınırların öğretilmesi, mahremiyetin kazandırılması, cinsellik hakkında (yaşına uygun şekilde) açık ve olumlu konuşulması gibi temel bilgiler çocuğun sağlıklı bir şekilde büyümesini teşvik eder (Öğretir Çelik ve Yılmaz Bursa, 2021).

Yapılan araştırma ile cinsel gelişim ve cinsel eğitime ilişkin yapılan çalışmalardaki eğilimler belirlenmiştir. Eğilimlerin belirlenmiş olması cinsel gelişim ve cinsel eğitime ilişkin yapılacak araştırmalarda, uygulayıcılara konu hakkındaki literatürdeki eksiklikleri görme ve çalışmalarını bu bilgi doğrultusunda planlama olanağı verebilir.

İfade edilen bağlamda cinsel gelişim ve cinsel eğitime ilişkin yapılan yapılacak çalışmalarda nitel ve karma araştırma yöntemlerinin kullanımının artırılması, kullanılan örneklemin hangi örneklem türü ölçüt alınarak tercih edildiği ve araştırma verilerinde kaynak çeşitliliğine önem verilmesi tavsiye edilebilir. Böylelikle cinsel gelişim ve cinsel eğitimle alakalı literatürdeki eksiklik ve gereksinimlerin giderilmesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Akaydın, Ş., & Çeçen, M.A. (2015). Okuma becerisiyle ilgili makaleler üzerine bir içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 40(178), 183-198. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2015.4139>
- Artan, İ. (2021). Cinsel gelişim. (Ed. N.Baysal Metin). *Doğum Öncesinden Ergenliğe Çocuk Gelişimi* içinde (ss.277-262). Pegem Akademi.
- Bayhan, S. P., & Artan, İ. (2004). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. Morpa Yayınları.
- Bozdemir, N., & Özcan, S. (2011). Cinselliğe ve cinsel sağlığa genel bakış. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 5(4), 37-46.
- Göçer, V., Bayat, S., Köseoğlu, E. & Özer, S. (2020). *Yaşam Boyu Öğrenme*. DİLET 2020, Başkent Üniversitesi.
- Göçer, V., Köseoğlu, E., Ürünibrahimoğlu, M., & Bayat, S. (2020). *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimini Temel Alan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*. Uluslararası Pegem Eğitim Kongresi, IPCEDU-2020, Diyarbakır.

- Göçer, V., Ürünibrahimoğlu, M., & Karaca, K. (2019). *Türkiye’de Hizmet İçi Eğitime İlişkin Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi: Bir İçerik Analizi Çalışması*. 18. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, USOS-2019, Antalya.
- Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık, Ö., Yıldırım, G., & Reisoğlu, İ. (2012). Türkiye’de eğitim teknolojileri araştırmalarındaki eğilimler: 2000-2009 dönemi makalelerinin içerik analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 177-199.
- Jayarajah, K., Saat, R.M., & Rauf, R.A.A. (2014). A review of science, technology, engineering & mathematics (STEM) education research from 1999–2013: A Malaysian perspective. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 10(3), 155-163. <https://doi.org/10.12973/eurasia.2014.1072a>
- Koşar, D., Emre, E. R., Kılınç, A. Ç., & Koşar, S. (2017). Öğretmen liderliğine ilişkin yapılan çalışmaların incelenmesi: Bir içerik analizi çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 29-46.
- Öğretir Çelik, A.D., & Yılmaz Bursa, G. (2021). Cinsel gelişim. (Ed. A.D. Öğretir Çelik). *Çocuk Gelişimi* içinde (ss.161-197). Pegem Akademi.
- Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M., & DüNDAR, H. (2014). Tendencies of the researches-published in education and science journal: Content analysis. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 428-449.
- Tuzcuoğlu, N., & Tuzcuoğlu, S. (2004). *Çocuğun Cinsel Eğitimi-Anne, Ben Nasıl Doğdum?* Morpa Kültür Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Aim: The research, it was aimed to determine how the studies on sexual development and sexual education were handled in postgraduate theses, in other words, what the subject trends were.

Method: In the research, trends in postgraduate theses on sexual development and sexual education were examined thematically. Descriptive content analysis method was used in the research. In order to analyze the theses examined in the research, the "Sexual Development and Sex Education Subject Field Studies Analysis Form" was prepared by the researchers by taking the literature review and expert opinion. In order to analyze the theses examined in the research, the

"Sexual Development and Sex Education Subject Field Studies Analysis Form" was prepared by the researchers by taking the literature review and expert opinion. In this form, "subject area", "type of theses", "years of publication", "advisor title", "name of university", "name of academic unit", "research method", "research design", "type of sample", "data There are articles belonging to "sources". The studies included in the research consist of 32 postgraduate theses published until 15.08.2021, with the content of sexual development and sexual education, which are allowed to be accessed in YÖK National Thesis Center. 32 postgraduate theses determined within the scope of the research were evaluated through the "Sexual Development and Sex Education Subject Field Studies Analysis Form" prepared by the researchers and analyzed by descriptive analysis and content analysis method.

Finding: In the research, it has been determined that the majority of postgraduate theses on sexual development and sexual education are master's thesis, quantitative in terms of method, scanning model in terms of model/pattern, the frequency of publication has increased after 2015, and the studies are mostly published within the Institute of Education and Social Sciences. According to these findings, it is understood that the tendency in the publications is towards sexual development. In the research, it was determined that the tendency in the postgraduate theses on sexual development and sexual education was towards sexual development. It is understood that more than half (56%; n=18) of the postgraduate theses on sexual development and sexual education were published after 2015. In addition, according to the findings, it was determined that the tendency in the publications was towards sexual development, and more than half of the theses were published within the Institute of Education and Social Sciences.

Conclusion and Discussion: With the research, trends in studies on sexual development and sexual education were determined. The determination of the trends may enable practitioners to see the deficiencies in the literature on the subject and to plan their studies in line with this information in researches on sexual development and sexual education. In the context expressed, it can be recommended to increase the use of qualitative and mixed research methods in studies to be conducted on sexual development and sexual education, to give importance to the diversity of sources in the research data, and which sample type is used as a criterion. Thus, it can be ensured that the deficiencies and needs in the literature related to sexual development and sexual education can be eliminated.